

”בית הספר של החיים”

השתלמות בית ספרית ברוח תפיסתו החינוכית של יאנוש קורצ'אק

מרכז קורצ'אק

”נייסד בית ספר שבו לא ילמדו החניכים אותיות מתות מעל גבי נייר מת. הם ילמדו את דרך החיים של בני האדם, מדוע חייהם הם כאלה ולא אחרים, איך אפשר לחיות באורח שונה, מה צריך לדעת ומה צריך לעשות כדי שהחיים יקבלו את מלוא המשמעות של חיי רוח חופשיים”

בית הספר של החיים/יאנוש קורצ'אק

השתלמות זו מאפשרת בחינה של אופני המפגש של המחנכים עם התלמידים ושל המורים בינם לבין עצמם, באמצעות הכרות עם כתביו ורעיונותיו החינוכיים של יאנוש קורצ'אק. במהלך ההשתלמות נבחן כיצד רעיונות אלו יכולים לסייע לנו בעבודתנו החינוכית בבית הספר.

מטרות ההשתלמות

1. הכרות עם תפיסתו החינוכית של קורצ'אק דרך העמקה ביצירתו ”בית הספר של החיים”.
2. התמודדות משותפת עם המושג בית ספר של החיים כהשראה במעשה החינוכי.
3. מתן כלים ליישום עקרונות התפיסה החינוכית של קורצ'אק במפגש החינוכי עם תלמידים.
4. הכרות עם דמותה של סטפה וילצינסקה – אם בית היתומים.

תכני המפגשים :

- 1: הכרות עם קורות חייו של יאנוש קורצ'אק (3 ש')
- 2: פתיחה לספר בית הספר של החיים (3 ש')
- 3: מבנה בית הספר של החיים (3 ש')
- 4: הקשר בין עולם העבודה לעולם בית הספר (3 ש')
- 5: אמון בחינוך – האמון כבסיס למפגש החינוכי (3 ש')
- 6: הכרות עם מוסדות בית הספר של החיים א'(3 ש')
- 7: הכרות עם מוסדות בית הספר של החיים ב'(3 ש')
- 8: שעת הספקות – חשיבות הספק והטלת הספק במעשה החינוכי (3 ש')
- 9: סטפה ”אבירת המנזר הירוק” (3 ש')
- 10: סיכום השתלמות (3 ש')

סה"כ שעות להשתלמות : 30 ש"ש

כי לעוררך אני בא..

אחי, לעוררך לאמור: שאל בן אדם לנתיבות עולם, שאל אי הדרך, אי? לעוררך ולהעלות את מחשבותך אני בא, להעלות ולהרחיבה ולחזקה למען לא תאבד בחיפושיה הקשים

יוסף חיים ברנר

”בית הספר של החיים”

מפגש ראשון : הכרות עם קורות חייו של יאנוש קורצ'אק

פתיחה להשתלמות הנותנת רקע על חייו של קורצ'אק ועל הצמתים בחייו שהובילו אותו לפתח את התפיסה החינוכית הייחודית שהגה. במפגש נעקוב אחר האתגרים החינוכיים אותם מציב קורצ'אק במפגש עם הילדים ונכיר את נקודת המוצא שלו למעשה החינוכי.

מפגש שני : פתיחה לספר ”בית הספר של החיים”

בירור המושג ”בית הספר האידיאלי” והכרות עם קריאת התגר של קורצ'אק על מוסד הבית הספר כפי שהתקיים לפני מאה שנים וכפי שהוא מתקיים גם היום. במפגש ננסה לדמיין מהו בית הספר האידיאלי לדעתנו ונשתף בקשיים ובביקורת שלנו על בתי הספר בישראל ביחס לרעיונותיו של יאנוש קורצ'אק.

מפגש שלישי : מבנה בית הספר של החיים

במפגש נכיר את מבנה בית הספר האידיאלי עליו כתב יאנוש קורצ'אק ביצירתו ”בית הספר של החיים”. נבחן את המושג ”חברת הילדים” ו”האוטונומיה של הילד בחינוך” ונעסוק בחיבור בין עולמם של הילדים לעולם המבוגרים.

מפגש רביעי : הקשר בין עולם העבודה לעולם בית הספר – בית הספר של החיים בחברה מתוקנת

”נהפוך את העבודה לפולחן מקודש, לסעודה חגיגית, נעניק לה מעוף של שמחה, נעטה עליה מחלצות מלכים”, כך פותח יאנוש קורצ'אק את חזונו לגבי הקשר בין העבודה לחינוך. במפגש נלמד לעומק את חזונו של קורצ'אק ביחס לעולם העבודה, האדם העובד ומקומה של העבודה בחברה מתוקנת.

מפגש חמישי : אמון בחינוך – האמון כבסיס למפגש החינוכי

בבסיס תפיסתו החינוכית של קורצ'אק הוא מעמיד את האמון בין המחנך לחניך. במפגש זה נעמיק בשאלות: מהו אותו אמון עליו מדבר קורצ'אק, כיצד הוא נבנה וכיצד מתמודדים עם אמון שמופר.

מפגש שישי : הכרות עם מוסדות בית הספר של החיים

לבית הספר של החיים יש תכנית מפורטת כיצד הוא בנוי וכיצד הוא פועל, מה מקומו בחברה, מה יחסי הגומלין שמתקיימים בינו לבין עולם המבוגרים, כיצד מתקיימת בו הלמידה ואיך נראית ההתנסות של חניכיו ומחנכיו. במפגש זה נענה יחד על שאלות אלה ועוד...

כי לעורך אני בא..

אחי, לעורך לאמור: שאל בן אדם לנתיבות עולם, שאל אי הדרך, אי? לעורך ולהעלות את מחשבותיך אני בא, להעלות ולהרחיבה ולחזקה למען לא תאבד בחיפושיה הקשים

יוסף חיים ברנר

”בית הספר של החיים”

מפגש שביעי : הכרות עם מוסדות בית הספר של החיים ב'

במפגש זה נעמיק את המושגים העומדים בבסיס התפיסה החינוכית של בית הספר של החיים: התבוננות, חקר, למידה מתוך התנסות ודיאלוג בין החניך ולמחנך.

מפגש שמיני : שעת הספקות

לכל מחנכת יש רגע שבו היא שואלת את עצמה: האם אני מחנכת ראויה? במה אני מצליחה להשפיע על החניכים? מה הערך של המעשה שלי? במפגש זה נעסוק בחשיבות הספק והטלת הספק במעשה החינוכי ונלמד כיצד להשתמש בו ככלי חינוכי חשוב במפגש עם הילדים ועם עצמנו.

מפגש תשיעי : סטפה – אבירת המנור הירוק

מפגש עם דמותה של סטפה, אם הבית של בית היתומים במשך 30 שנות קיומו. המפגש יועבר דרך הצגת יחיד של שחקנית ומחנכת והפעלה סדנאית בעקבות ההצגה. במפגש נקיים דיאלוג בין צמתים בחייה של סטפה לשאלות המעסיקות ומטרידות אותנו במעשה החינוכי.

מפגש עשירי : סיכום ההשתלמות

במפגש זה נקיים אינטרוספקציה על התהליך שעברנו כקבוצה וכיחידים לאורך ההשתלמות ונבחן באילו מהכלים והרעיונות שנלמדו בהשתלמות ניתן להשתמש ולהתאים לבית הספר שלכם באופן ספציפי.

קריאה מומלצת:

שנר טלי, "מסע המלך מתיא בארץ ישראל", הוצאת בית לוחמי הגטאות
פרליס יצחק, יאנוש קורצ'אק – חיים למופת", הוצאת בית לוחמי הגטאות
זקס שמעון ורונית פלוטניק, סטפה, הוצאת אוניברסיטת תל אביב
זקס שמעון, על תפיסתו החינוכית של קורצ'אק, הוצאת אוניברסיטת תל אביב

מכתבי קורצ'אק:

"איך לאהוב ילד"
"כאשר אשוב ואהיה קטן"
"בית הספר של החיים"
"ילד רחוב"

כי לעורך אני בא..

אחי, לעורך לאמור: שאל בן אדם לנתיבות עולם, שאל אי הדרך, אי? לעורך ולהעלות את מחשבותי אני בא, להעלות ולהרחיבה ולחזקה למען לא תאבד בחיפושיה הקשים

יוסף חיים ברנר

